

Programma Economie en vrijetijdsbesteding

Inleiding

In 2027 werken we verder aan een aantrekkelijk, vitaal en toekomstbestendig Twenterand. Het landelijk gebied vormt daarbij een belangrijke basis voor onze identiteit, leefbaarheid, economie, recreatie en natuur. Vanuit deze samenhang zetten we in op een sterk economisch klimaat, aantrekkelijke voorzieningen voor recreatie, cultuur en sport en een vitaal buitengebied. Zo dragen we bij aan de brede welvaart van onze inwoners: een gemeente waar het prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is. Daarbij sluiten we aan bij de ambities uit het coalitieakkoord en spelen we in op regionale, provinciale en landelijke ontwikkelingen.

Het landelijk gebied is van grote waarde voor inwoners, agrariërs, ondernemers, recreanten en natuur. In 2027 werken we verder aan een toekomstbestendig buitengebied waarin landbouw, natuur, water en leefbaarheid in balans zijn. Landelijke ontwikkelingen worden de komende jaren vertaald naar provinciaal beleid, waarna duidelijk wordt wat dit betekent voor gemeenten en gebieden zoals Engbertsdijkerven. In lijn met het coalitieakkoord zetten wij de gebiedsgerichte samenwerking voort en blijven wij ons inzetten voor een vitaal landelijk gebied.

We werken aan een sterke en toekomstbestendige economie, met aandacht voor innovatie, samenwerking, circulaire ontwikkelingen en de verduurzaming van bedrijventerreinen. Samen met onze Twentse partners geven we uitvoering aan de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente. De stationsomgevingen van Vroomshoop en Vriezenveen én de positie van Vriezenveen als dynamische knoop in de regio biedt kansen voor economische ontwikkeling, bereikbaarheid, wonen en recreatie. Ook blijven we werken aan een aantrekkelijk verblijfsklimaat voor inwoners en bezoekers. Het Twenterandse landschap en de omgeving van Den Ham spelen een prominente rol in de televisieserie *Woeste Grond*. Deze aandacht biedt kansen om de kwaliteiten van Twenterand zichtbaar te maken en de aantrekkelijkheid van onze gemeente verder te versterken.

Cultuur draagt bij aan leefbaarheid, ontmoeting en participatie. Daarom investeren we in een toegankelijk en toekomstbestendig cultureel aanbod. Via cultuureducatie stimuleren we de ontwikkeling van kinderen en jongeren en benutten we de kansen die de samenwerking binnen de Cultuurregio Twente biedt. Daarnaast gebruiken we de proefperiode van het cultuurplan om ervaring op te doen en bereiden we ons voor op de voorgenomen wijzigingen in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.

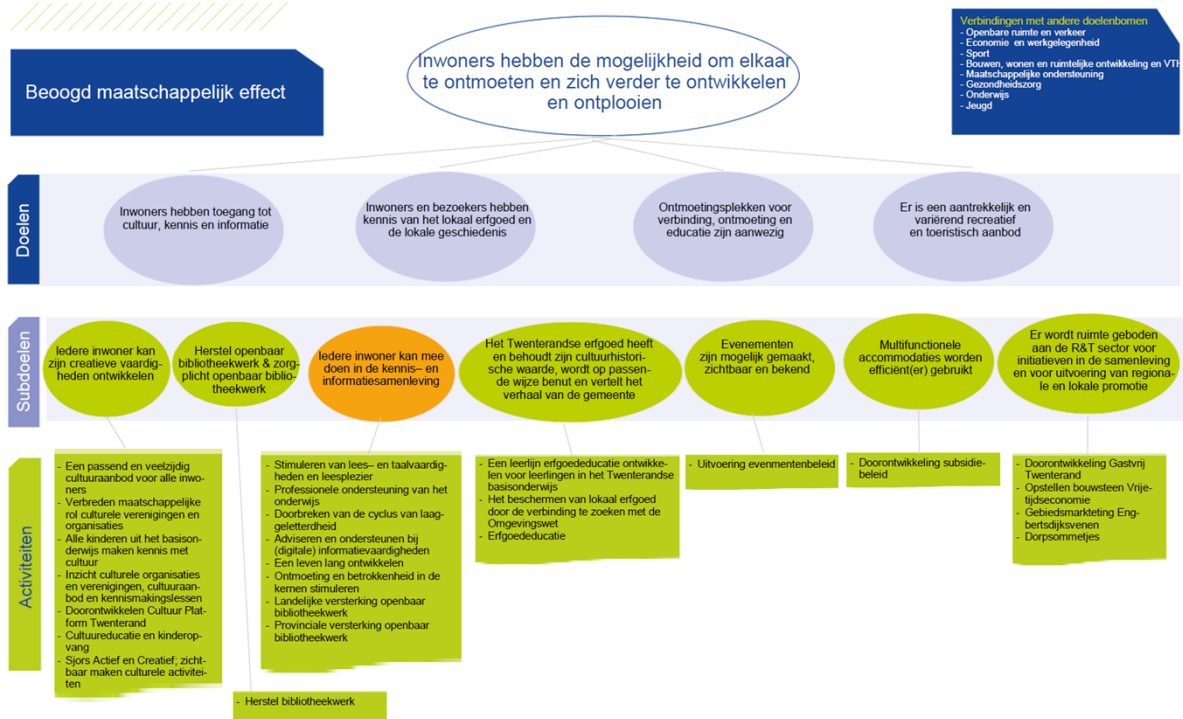
Sport en bewegen leveren een belangrijke bijdrage aan gezondheid, ontmoeting en leefbaarheid. In 2027 zetten we stappen in de realisatie van de nieuwe sporthal en werken we aan toekomstbestendige sportaccommodaties. Daarnaast vernieuwen we de sportdoelstellingen, zodat deze beter aansluiten bij de lokale praktijk en meer inzicht geven in sport- en beweegdeelname en de maatschappelijke effecten daarvan.

Met deze inzet versterken we de brede welvaart van Twenterand, nu en in de toekomst.

Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme

Doelenboom

Cultuur en Recreatie & Toerisme | 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Cultuur, Recreatie & Toerisme

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners hebben de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en zich verder te ontwikkelen en ontplooiën

Doelen

Inwoners hebben toegang tot cultuur, kennis en informatie

Hieronder wordt verstaan het openbaar bibliotheekwerk dat het digitale en fysieke knooppunt is voor cultuur, kennis en informatie.

Inwoners en bezoekers hebben kennis van het lokaal erfgoed en de lokale geschiedenis

Hieronder wordt verstaan de erfgoedinstellingen in onze gemeente (bijv. de lokale musea zoals bijvoorbeeld Het Historisch Museum Vriezenveen en het Veenmuseum).

Ontmoetingsplekken voor verbinding, ontmoeting en educatie zijn aanwezig

Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

Er is een aantrekkelijk en variëren recreatief en toeristisch aanbod

Twenterand is een parel aan het snoer van het verblijfsgebied Twente, waar de Linderbeek en de Regge samenvloeien in de schilderachtige omgeving van Brinkdorp den Ham en het mooiste hoogveenrestant van de hele regio te vinden is. Toeristen die in/op onze campings, hotels en B&B's verblijven worden verrast door al het moois dat Twenterand te bieden heeft. We blijven ook in 2026 samenwerken met de verschillende gebiedspartners om de gecontroleerde groei van deze sector te faciliteren en zetten in op de toeristische gebiedsontwikkeling van de Engbertsdijkvenen.

Subdoel: Iedere inwoner kan zijn creatieve vaardigheden ontwikkelen

Activiteiten

- Een passend en veelzijdig cultuur aanbod voor alle inwoners

Cultuurplan 2026 & 2027 gemeente Twenterand

De afgelopen jaren hebben wij uitgebreid gesproken met culturele instellingen, makers en andere partners. Uit deze gesprekken is gebleken dat er veel energie, creativiteit en bereidheid tot samenwerking is in de lokale cultuursector. Tegelijkertijd hebben we gezien dat er een duidelijke behoefte is aan meer structuur, helderheid en ondersteuning, zodat deze energie ook daadwerkelijk benut kan worden.

Op basis hiervan hebben we nog een definitief cultuurbeleid vastgesteld. We hebben besloten om een proefperiode te benutten (2026, 2027 met waarschijnlijk doorloop naar eerste half jaar 2028) om samen met verenigingen, makers en organisaties te leren, te experimenteren en nieuwe vormen van samenwerking uit te proberen (Cultuurplan 2026 & 2027 gemeente Twenterand) Zo ontdekken we wat het beste werkt voor Twenterand.

We richten ons op vier concrete actiepunten: ondersteuning amateurkunst & erfgoed, zichtbaarheid, vernieuwende lokale programmering en een gemeentebreed evenement.

Hiervoor zijn middelen opgenomen ten laste van de reserve beleidsontwikkeling.

Openbaar Bibliotheekwerk - toekomstige zorgplicht gemeente

De wijziging van de bibliotheekwet en de invoering van de zorgplicht voor gemeenten is aangekondigd in 2022. Het wetsvoorstel voor de wijziging van de bibliotheekwet ligt momenteel (eind juli 2026) bij de Tweede Kamer. De invoering was gepland op 1 januari 2027, maar dit zal niet het geval zijn. De verwachting is nu 1 juli 2027.

Na inwerkingtreding van de wet krijgen gemeenten één jaar de tijd voor het opstellen van een meerjarenplan. De volledige zorgplicht voor gemeenten wordt drie jaar na inwerkingtreding van de wet van kracht. Over de middelen die betrekking hebben op de zorgplicht komt meer duidelijkheid in de septembercirculaire.

- Cultuureducatie en kinderopvang

Cultuureducatie (Provinciale regeling Cultuureducatie Overijssel 2025–2028)

De provinciale regeling voor cultuureducatie loopt van 2025–2028. Twenterand doet nu mee in 2025 en 2026, samen met vijf andere gemeenten. We kunnen ook in 2027 en 2028 deelnemen, maar daarvoor is € 26.879 per jaar extra nodig. Voor de jaren 2027 en 2028 is dit verwerkt als overgangperiode.

Dit bedrag is nodig voor de cofinanciering van de combinatiefunctionaris cultuureducatie, een verplichte voorwaarde van de provincie. De functionaris ondersteunt en organiseert het cultuureducatieaanbod voor 19 basisscholen met in totaal 2.938 leerlingen. Dit omvat onder andere projecten zoals de erfgoedreis, waarbij kinderen tijdens hun basisschooltijd kennismaken met het lokale erfgoed, én activiteiten in verschillende kunst disciplines zoals muziek, theater, dans, beeldend, literatuur en multimedia.

De functie wordt nu betaald uit een rijksbijdrage en een incidentele bijdrage van de scholen en de bibliotheek. Deze incidentele bijdragen stoppen na 2026. Daarom zijn extra gemeentelijke middelen nodig om in 2027 en 2028 te kunnen blijven deelnemen en te voldoen aan de provinciale voorwaarden. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Cultuureducatie (Provinciale regeling Cultuureducatie Overijssel 2025–2028), 2027 en 2028	i	€ 26.879	n

- Cultuur Regio Twente

Cultuurregio Twente (Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente)

Voor 2027 en 2028 is extra budget nodig voor het uitvoeringsprogramma van de Cultuurregio Twente. In Twenterand gebruiken we deze middelen vooral voor de maakplaatsen in de bibliotheek: workshops waar kinderen op een leuke en praktische manier kennismaken met cultuur, techniek en digitale vaardigheden. In 2025 deden 19 scholen mee en bereikten we circa 3000 kinderen.

Dankzij de Twentse samenwerking kunnen wij onze eigen investering verdubbelen tot ongeveer € 40.000, doordat we extra subsidies ontvangen van o.a. het rijk, de provincie en Twenteboard. Deze samenwerking levert daarnaast extra voordelen op, zoals gezamenlijke projecten (bijvoorbeeld het Twents Cultuurcongres), kennisuitwisseling en toegang tot extra middelen die we als individuele gemeente niet zouden krijgen. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Cultuurregio Twente (Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente), 2027 en 2028	i	€ 21.242	n

Subdoel: Multifunctionele accommodaties worden efficiënt(er) gebruikt

Activiteiten

- **Doorontwikkeling subsidiebeleid**

Als gevolg van de recente motie (2026-M04) wordt de implementatie van het nieuwe subsidiebeleid een jaar verschoven. Dit betekent dat alle subsidies zullen eindigen op 31-12-2028. Vanaf 1-1-2029 zal er een nieuw subsidiebeleid in werking treden.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

Doelenboom

Economie en Werkgelegenheid | 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Economie en Werkgelegenheid

Beoogd maatschappelijk effect

Een economische structuur die ondernemerschap, werkgelegenheid, bestaanszekerheid en daarmee de leefbaarheid versterkt.

Doelen

Stimuleren van duurzame werkgelegenheid

In 2026 zetten we verder in op integrale ontwikkeling van een duurzame arbeidsmarkt in Twenterand. Hierbij zoeken we de verbinding met het sociaal domein, waarbij accenten worden gelegd op een inclusieve arbeidsmarkt, arbeidsparticipatie en passend onderwijs. We doen dit ook met andere Twentse partners omdat deze vraagstukken regionale opgaven zijn.

Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd

We werken aan een innovatief, toekomstgericht ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten, zowel commercieel als niet-commercieel, in de gemeente Twenterand. Zo organiseren we ondernemersontbijten, worden ondernemers in het zonnetje gezet, doen we aan kennisuitwisseling en werken we nauw samen met de diverse ondernemersverenigingen. In het kader van ruimtevraag wordt samen met het ruimtelijk domein gezocht naar een goede invulling van bestaande bedrijventerreinen en de - waar al bekende plannen zijn - de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

De gemeente werkt ondernemersgericht

De gemeente Twenterand werkt met een bedrijfscontactfunctionaris, die de ondernemers goed weten te vinden bij vragen of suggesties. Daarnaast halen we actief informatie, kennis en ervaringen op bij ondernemers ten behoeve van ruimtelijke- of beleidsontwikkelingen. Ondernemers kunnen ook weer informatie halen uit door de gemeente gedane onderzoeken.

Subdoel: Duurzaamheid, innovatie en samenwerking zijn speerpunten

Activiteiten

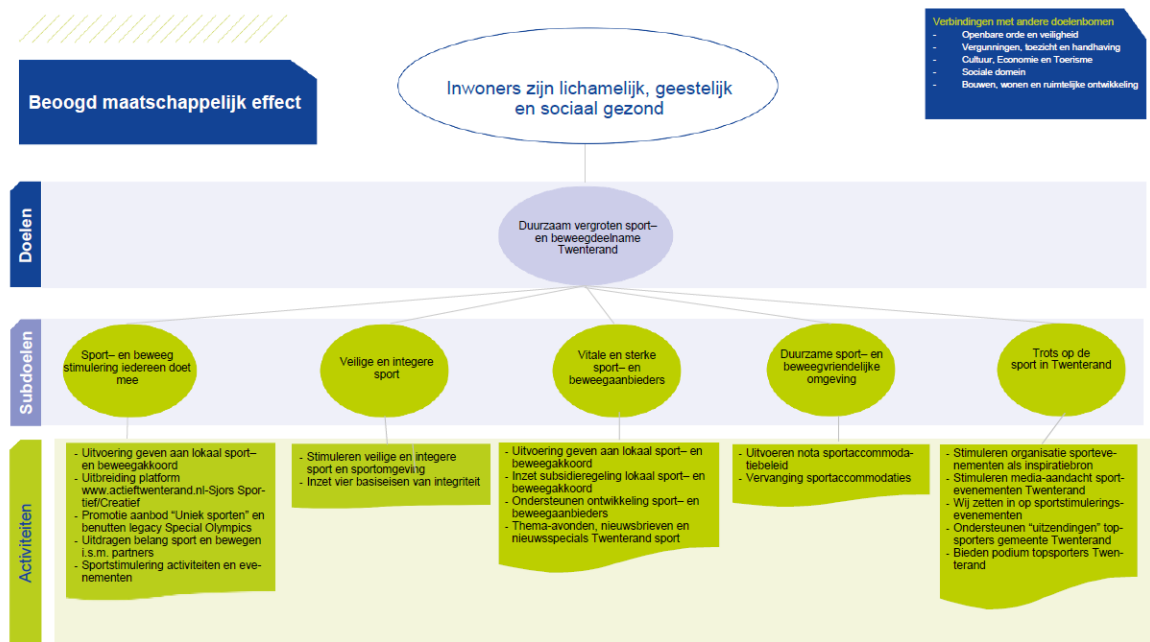
- **Inzet op circulaire economie en verduurzaming bedrijventerreinen**

Verduurzaming en circulariteit krijgen een steeds prominentere rol in relatie tot economische ontwikkeling. In 2027 gaan we nader aan de slag om van planvorming naar uitvoering te gaan. Dit doen we binnen onze gemeente samen met ondernemers, Ondernemershuis en andere betrokkenen, maar ook buiten onze gemeente, bijvoorbeeld in regionaal samenwerkingsverband. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het vergroenen van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen, maar ook aan het efficiënter benutten van ons elektriciteitsnetwerk. Dit creëert niet alleen een prettige werkomgeving, maar zorgt ook voor optimalisatie en ruimte voor economische groei.

Doelenboom Sport

Doelenboom

Sport | 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Sport

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doelen

Duurzaam vergroten sport- en beweegdeelname Twenterand

Het duurzaam vergroten van de sport- en beweegdeelname van alle inwoners van Twenterand, zodat een groeiend aandeel van kinderen, jongeren, volwassenen en senioren voldoet aan de geldende monitors en beweegrichtlijnen, met als doel een gezondere, vitalere en meer actieve samenleving in 2040.

Doelstellingen uitgewerkt voor de komende jaren:

	Laatste meting	2028	2030	2035	2040
4 – 12 jaar	68%	69%	71%	73%	75%
13 – 16 jaar	49%	50%	51%	53%	55%
Volwassenen	43%	44%	45%	46%	48%
Senioren - Ouderen	37%	38%	39%	40%	42%

Noot: Qua leeftijdscategorieën volgen we de meetmethodes van de GGD

Doelenboom Sport à Toelichting uitgangspunten en doelen, toegespitst op leeftijdscategorieën:

- Uitgangspunt 4 – 12 jaar (GGD - Kindermonitor)

Beweegt minimaal 5 dagen per week minstens 1 uur per dag

- Uitgangspunt 13 – 16 jaar (GGD - Gezondheidsmonitor Jeugd)

Beweegt minimaal 5 dagen per week minstens 1 uur per dag

- Uitgangspunt Volwassenen (Rijksoverheid - Beweegrichtlijnen)

Minstens 150 minuten per week matig of zwaar intensieve inspanning, verspreid over meerdere dagen. Minstens twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten.

- *Uitgangspunt Senioren - Ouderen (Rijksoverheid - Beweegrichtlijnen)*

Minstens 150 minuten per week matig of zwaar intensieve inspanning, verspreid over meerdere dagen. Minstens twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten voor senioren aangevuld met balansoefeningen.

Subdoel: Duurzame sport- en beweegvriendelijke omgeving

Activiteiten

- **Vervanging kunstgrasvelden**

Vervanging kunstgrasveld VV Den Ham en kunstgrasveld VV Vroomshoopse Boys. Deze zijn opgenomen in de investeringslijst voor twee keer € 400.000- . De kapitaallasten hiervan worden gedekt binnen de stelpost kapitaallasten t.b.v. vervangingsinvesteringen die al geraamd is.

Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding

Overzicht van baten en lasten

	2027	2028	2029	2030
Lasten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	2.801.785	2.408.889	2.688.791	2.709.633
Economie en werkgelegenheid	1.750.163	1.307.794	1.271.667	1.297.860
Sport	4.239.739	4.490.192	4.408.913	4.860.044
Totaal programma lasten	8.791.687	8.206.875	8.369.371	8.867.537
Baten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	416.815	423.300	430.084	435.823
Economie en werkgelegenheid	1.791	1.830	1.870	1.912
Sport	1.213.815	1.233.876	1.259.402	1.148.674
Totaal programma baten	1.632.421	1.659.006	1.691.356	1.586.408
Totaal saldo van baten en lasten	-7.159.266	-6.547.869	-6.678.015	-7.281.129
Mutaties reserves	1.574.774	810.340	749.563	714.956
Geraamd resultaat	-5.584.492	-5.737.530	-5.928.452	-6.566.173